

HET STUDIEJAAR 1921-1922

REDE UITGESPROKEN OP DEN 18^{EN} SEPTEMBER
1922 BIJ DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT
DER LANDBOUWHOOGESCHOOL DOOR

DR. M. J. VAN UVEN

H. VEENMAN & ZONEN - WAGENINGEN - 1922

HET STUDIEJAAR 1921—1922.

REDE UITGESPROKEN OP DEN 18EN SEPTEMBER 1922 BIJ DE
OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT DER
LANDBOUWHOOGESCHOOL DOOR

DR. M. J. VAN UVEN.

Mijne Heeren Curatoren, Hoogleeraren, Lectoren, Dames en Heeren Assistenten en Studenten en verder Gij allen, wier belangstelling in de Landbouwhoogeschool U herwaarts heeft gevoerd, zeer gewaardeerde Toehoorderessen en Toehoorders.

Eenige jaren geleden heeft de beroemde, onlangs overleden, Hollandsche sterrekundige J. C. KAPTEYN zijn aandacht gevestigd op de breedteverschillen van de opeenvolgende jaarringen van eeuwenoude boomen en de gevonden breedteschommelingen verklaard uit periodieke klimaatwisselingen, waaraan die boomen onderworpen zijn geweest. Wat zal de toekomstige geschiedschrijver van den Nederlandschen landbouw aan de hand van de methode-KAPTEYN besluiten aangaande de temperatuur van de openbare belangstelling in het landbouwonderwijs, door meting van den vierden cursusring van de landbouwhoogeschool? We behoeven, om het antwoord hierop te vernemen, gelukkig niet te wachten tot de geheele landbouwhoogeschool geveld terneder ligt. Dank zij den zelf-registreerenden diktemeter van TE WECHEL kunnen we den aanwas gedurende den afgelopen cursus onmiddellijk vaststellen, en ook kunnen we, zelfs met het uiterst geringe beschikbare vergelijkingsmateriaal, ons reeds eenig oordeel vormen omtrent de phase van de schommeling in de uitwendige groeifactoren, waarin we thans verkeeren. Heelaas, onze waarnemingen geven ons weinig reden tot vreugde. Onmiskienbaar bevinden we ons in de dalende lijn! De voedingsstoffen die de pasgeboren landbouwhoogeschool zoo dringend

noodig heeft, worden in steeds zuiniger afgepaste porties verstrekt en wanneer het jonge wicht het leven zal houden, zal dit in de eerste plaats te danken zijn aan de haar aangeboren levenskracht. Nu strekt het doorstaan van zulk een hongerkuur in zekeren zin den patient tot eer. Wanneer het organisme door een sterken wil gedwongen wordt te blijven functioneeren, is elke dag verlenging van het bestaan een triomf voor de zedelijke kracht van het individu. Alleen vraagt een nuchter-redeneerend beschouwer zich af, of die in steeds sterker mate gevorderde zelfbeheersching op den duur niet te hooge eischen stelt aan de zenuwen van den jongen spruit, die nu eenmaal nog niet van staal zijn, en of niet weldra een versuffing gaat intreden, die voor het geheele volgende leven noodlottig zal worden. En bij dienzelfden koel berekenenden toeschouwer rijst tevens de vraag of het hoofd van een gezin, dat in tijdelijke geldverlegenheid verkeert, er wel verstandig aan doet de jongste kinderen kunstmatig in hun natuurlijken groei te belemmeren, in 't bijzonder wanneer de jongeling, reeds bedenkelijk ondervoed, bestemd is om een der voornaamste middelen van bestaan, den landbouw, tot hooger ontwikkeling te brengen.

Maar we zullen dien toeschouwer rustig laten voortmijmeren en thans overgaan tot het geven van een overzicht van de voornaamste lotgevallen van de Landbouwhoogeschool gedurende den afgeloopen cursus. De taak van den waarheidlievenden geschiedverhaler is in zooverre ondankbaar, als de toehoorder in het algemeen minder geboeid wordt door de werkelijkheid dan door de fantasie. De werkelijkheid is nu eenmaal eenig in haar verschijning, de fantasie biedt veel meer afwisseling. De werkelijkheid wordt vertolkt door nuchtere getallen, de fantasie schuwt alles wat concreet is. Ter verlevendiging van het verslag zou men wel is waar de te vermelden getallen kunnen bemantelen door een min of meer gezochte wiskundige inkleeding; zoo bijv. zou men de aantallen mannelijke en vrouwelijke studenten kunnen aanduiden door de vierkantsvergelijking te noemen, waarvan die aantallen de wortels zijn, en op een dergelijke manier zou men de bedragen, door de Regeering voor nieuwe laboratoria uitgetrokken, kunnen omschrijven als wortels van een hoogeregraadsvergelijking, bij welker oplossing de scheiding tusschen reële en imaginaire wortels dan wel eens tot onaangename verrassingen aanleiding zou kunnen geven. Daar het evenwel onzeker is, of de toehoorder in zulk een wiskundige inkleeding wel behagen zou scheppen, zullen we ons er toe bepalen de feiten zoo zakelijk mogelijk mede te deelen; misschien zullen we de fantasie wel genoeg te doen geven als we ons een

voorstelling willen vormen van de geschiedenis van de Landbouwhoogeschool, zooals we die zouden hebben gewenscht.

Het College van Curatoren behield zijn samenstelling door de herbenoeming van Mr. H. F. HESSELINK VAN SUCHTELEN bij Kon. Besluit van 27 Maart 1922, No. 36.

De Heer HESSELINK VAN SUCHTELEN heeft onlangs ontslag aangevraagd als Burgemeester van Wageningen. We twifelen niet, of zijn belangstelling in de landbouwhoogeschool zal na zijn aftreden als hoofd dezer gemeente onverzwakt blijven.

De Senaat heeft eenige ingrijpende veranderingen ondergaan. Op denzelfden dag, 2 Dec. 1921, dat Dr. D. L. BARKER zijn inaugureele rede hield, werd aan Dr. G. STAHEL eervol ontslag verleend als hoogleeraar aan de landbouwhoogeschool. Dr. STAHEL, die in West-Indië een goed ingericht laboratorium had verlaten, was zeer teleurgesteld te ontwaren, dat hier te Wageningen voor het onderwijs en onderzoek in mycologie nagenoeg alle hulpmiddelen ontbraken. Toen hij bovendien tot de ontdekking kwam, dat een laboratorium niet uit den grond verrees zonder eenige moreele krachtsinspanning zijnerzijds, bereikte zijn ontgoocheling zulk een diepte, dat hij toegankelijk werd voor de opvatting, als zou te Wageningen niet het voor hem gewenschte arbeidsveld liggen. Wij betreuren het levendig, dat we een natuuronderzoeker van zoo gevestigden naam als Dr. STAHEL niet aan de landbouwhoogeschool hebben mogen behouden en vragen ons af, of zijn neiging tot moedeloosheid wel tijdig genoeg ontdekt en krachtig genoeg bestreden is in een tijd, toen deze nog geen noodlottige afmetingen had aangenomen.

Op voorstel van Curatoren en Senaat besloot de Minister na het ontslag van Dr. STAHEL de vacature in phytopathologie door een entomoloog te doen vervullen, en zoo werd bij Kon. Besluit van 3 Juli 1922, No. 47, Prof. ROEPKE benoemd tot hoogleeraar in de entomologische phytopathologie met ingang van 19 Sept. 1922, onder gelijktijdige ontheffing van het onderwijs in tropische cultures. De landbouwhoogeschool zou men met deze hoogst gelukkige bezetting van den leerstoel voor entomologie zonder voorbehoud kunnen gelukwenschen, ware niet met deze oogenschijnlijk zoo eenvoudige benoeming meer dan een half jaar gemoeid geweest. Moge onze hoogeschool in den eersten tijd voor dergelijke emotierijke intermezzi gespaard blijven.

Het onderwijs in de phytopathologie werd inmiddels waargenomen door Prof. QUANJER, die zich ook bereid heeft verklaard voorloopig zoo goed mogelijk te voorzien in het onderwijs in mycologie. Prof. QUANJER is daardoor evenwel gedwongen

een groot deel van zijn tijd en werkkraft te onttrekken aan zijn zoo vruchtbare onderzoekingen over aardappelziekten. Het hooge belang van deze onderzoekingen eischt, dat Prof. QUANJER zich zoo spoedig mogelijk geheel daaraan zal kunnen wijden. Met ongeduld zien we dan ook uit naar een vervulling van den leerstoel voor mycologie. Intusschen heeft Prof. QUANJER recht op onze dankbaarheid; door zijn onderwijs heeft hij een absoluut vacuum in het phytopathologisch onderwijs weten te verhinderen.

Nog een tweede vacature heeft lang op haar vervulling gewacht, n.l. die welke ontstaan is door den dood van onzen diep betreunden HERINGA. In Mr. W. C. MEES, die bij Kon. Besluit van 23 Mei 1922, No. 82 benoemd werd tot hoogleeraar in de staathuishoudkunde en het Ned. agrarisch recht en 28 Juni d.a.v. zijn inaugureele rede hield, begroeten we onzen lang verbeiden tweeden jurist. Moge hij met dezelfde voldoening zijn taak aan de landbouwhoogeschool verrichten als waarmede wij hem onzen kring hebben zien binnentreden.

Dank zij de groote welwillendheid van Prof. KIELSTRA behoefden de studenten gedurende deze langgerekte vacature niet verstoken te blijven van onderwijs in staathuishoudkunde en Ned. agrarisch recht. Ook aan Prof. KIELSTRA betuigen we onze groote erkentelijkheid voor zijn vele opofferingen aan tijd en arbeid.

Zeer onlangs, bij Kon. Besluit van 4 Aug. 1922, No. 73, werd aan Prof. REIMERS met ingang van 19 Sept. 1922 eervol ontslag verleend als hoogleeraar in de anatomie, de physiologie en de ziekteleer der huisdieren. Zijn leervakken zullen voortaan worden gedoceerd door de professoren GRIJNS en BAKKER. Met Prof. REIMERS verlaat ons iemand, die, behalve de landbouwhoogeschool, de voormalige R. H. Land-, Tuin- en Boschbouwschool lange jaren met opgewektheid en ijver heeft gediend. Moge Prof. REIMERS nog lang genieten van de hem van harte gegunde rust.

Ook door ziekte van enkele hoogleeraren heeft het onderwijs in den afgeloopen cursus veel geleden.

Prof. GILTAY moest om gezondheidsredenen, gedurende eenige maanden zijn lessen onderbreken. Tot onze vreugde kon hij spoedig na de Kerstvacantie zijn werk weer opvatten. Des te pijnlijker trof ons dan ook kort geleden de tijding, dat zijn nog steeds onbevredigende gezondheidstoestand Prof. GILTAY heeft bewogen stappen te doen om van zijn taak te worden ontheven. In Prof. GILTAY zien we andermaal een der oude docenten van de R. H. Land-, Tuin- en Boschbouwschool uit ons midden ver-

trekken. Prof. GILTAY heeft door zijn sterke persoonlijkheid diepe sporen nagelaten op den ontwikkelingsweg van de R. H. Land-, Tuin- en Boschbouwschool; de gestadige verhooging van het wetenschappelijk peil van deze school is dan ook voor een groot deel aan hem te danken. Zijn haast spreekwoordelijke nauwgezetheid was geen belemmering voor zijn veelzijdige belangstelling. Integendeel, naast zijn zuiver plantkundig werk heeft hij tijd weten te vinden voor grondige behandeling van allerlei onderwerpen, vooral met betrekking tot de leer van het zien, zoowel uit physisch als uit physiologisch oogpunt beschouwd. O.a. zal zijn arbeid in grooten stijl op 't gebied van het blindenwezen menigen door de natuur misdeelde ten zegen zijn. Zijn hooge menschlievendheid drong hem er toe, steeds met opoffering van eigen belangen daar hulp te verleenen, waar hij van dienst meende te kunnen zijn. Moge het ctium, dat hij zichzelf heeft opgelegd, spoedig zijn gezondheid ten volle doen wederkeeren en moge het hem nog lang gegeven zijn voort te arbeiden tot eigen bevrediging en tot anderer heil!

Gedurende de ongesteldheid van Prof. GILTAY heeft Prof. HONING met groote bereidwilligheid zich met een deel van de lessen en examens in plantkunde belast. Hem zij daarvoor onze oprechte dank gebracht.

Behalve Prof. GILTAY zijn ook Prof. KOENEN en Prof. BLAAUW geruimen tijd door ziekte verbinderd geweest in de algeheele volvoering van hun taak. Prof. KOENEN is gelukkig weer hersteld in 'ons midden teruggekeerd. Prof. BLAAUW zal, hopen we, door beperking van werkzaamheden spoedig weer zijn volle werkkraacht herwinnen.

Bij Kon. Besluit van 15 Oct. 1921, No. 49 werden de Heeren J. H. JAGER GERLINGS en DR. H. BOS met ingang van 1 Oct. 1921 eervol ontheven van hun functie als leider van een cursus resp. in boschbouw en in vischteelt.

De 17e November 1921 was een feestdag voor de landbouwhoogeschool. Dien dag toch werd het eeredoctoraat in de landbouwkunde verleend aan Prof. L. BROEKEMA. De Rector Magnificus, door den Senaat als promotor aangewezen, kreeg in zijn aanbiedingsrede een welkome gelegenheid om de groote verdiensten van den eeredoctor op het gebied van de veredeling der tarwerassen in het licht te stellen en Prof. BROEKEMA tevens dank te zeggen, voor het vele, dat hij als Directeur van de R. H. Land-, Tuin- en Boschbouwschool voor de ontwikkeling van die inrichting heeft tot stand gebracht. Een maand later, 17 December 1921, nam Prof. BROEKEMA de hulde in ontvangst van den geheelen Nederlandschen landbouw. Bij die gelegenheid werd

zijn door de kunstenaarshand van WILLEM MARIS JR. geschilderd portret aan de landbouwhoogeschool aangeboden. Dit portret zal weldra een eereplaats krijgen in de Senaatskamer.

Ook de buste van Prof. PITSCH, een meesterstuk van onzen Wageningschen beeldhouwer AUGUST FALISE, zal binnenkort de Senaatskamer tot sieraad strekken.

Den 11en Februari 1922 werd Prof. H. BLINK ter gelegenheid van zijn 70sten jaardag gehuldigd voor zijn krachtige bijdrage tot de ontwikkeling van de economische geografie in Nederland. De landbouwhoogeschool sloot zich, bij monde van den rector, bij die hulde aan.

De onlangs wegens zijn leeftijd eervol ontslagen amanuensis-concierge K. GRUTTERINK herdacht op 1 November 1921 zijn 40-jarige werkzaamheid in dienst van de landbouwhoogeschool. De Senaat stelde er prijs op aan dit jubileum een eenigszins feestelijk karakter te verleen en bood den ijverigen en hulpvaardigen concierge van het hoofdgebouw een geschenk aan, terwijl ook de Regeering door toekenning van de zilveren medaille in de orde van Oranje-Nassau de trouwe diensten van GRUTTERINK erkende.

Na deze feestelijke gebeurtenissen moeten we helaas ook melding maken van het droevig verlies, dat de landbouwhoogeschool heeft geleden door het overlijden van den student B. VAN DER BURG, op 15 Mei 1922. In hem ontviel der hoogeschool een leerling vol toewijding, den studenten een sympathiek kameraad.

In den afgelopen cursus hadden drie promoties plaats, waarvan één met lof. Voor het eerst promoveerde een landbouwkundig ingenieur, dadelijk na het beëindigen van zijn studie alhier, n.l. de heer C. L. VAN DOORN.

Het aantal ingeschrevenen bedroeg in den laatsten cursus 320, waaronder 40 landmeters en 17 studenten voor enkele vakken; in den vorigen cursus waren er 296 ingeschrevenen, waaronder 30 landmeters en 17 studenten voor enkele vakken.

Het aantal landbouwkundige studenten is dus vrijwel gelijk gebleven. Maar een nauwkeuriger onderzoek van de statistiek leert een achteruitgang van het aantal nieuw aangekomenen, n.l. van 148 op 137, en dit is geen verblijdend verschijnsel. Neemt men in aanmerking, dat van die 137 nieuw aangekomenen er velen zijn, die door bijzondere organisaties met flinke subsidies tot de studie voor landbouwkundig ingenieur worden aangemoedigd, dan heeft men wél reden zich over die daling te verontrusten. Ongetwijfeld draagt de onzekerheid, die in de Indische cultures heerscht, hiervan gedeeltelijk de schuld. Des te bedenkelijker echter is het, dat ook de Regeering, die tot

dusver aan de met staatshulp opgeleide landbouwkundigen, rijksbetrokkingen in het vooruitzicht stelde, de zoo noodige uitbreiding van het aantal landbouwkundigen in staatsdienst heeft stopgezet en zodoende, door eenzijdige afbreking der verbintenis, de toekomst van menig aanstaand landbouwkundig ingenieur in gevaar brengt. Wanneer men er nu zeker van kon zijn, dat in de eerste plaats de allerbeste leerlingen een hun passende bestemming kunnen bereiken, zou men, in 't onvermijdelijke berustend, met dezen survival of the fittest vrede kunnen hebben. Maar voor zulk een natuurlijke selectie ontbreekt helaas alle waarborg. Laat ons, ter wille van een gezonde ontwikkeling van het landbouwonderwijs, hopen, dat onder hen, die zich tot de wetenschappelijke beoefening van den landbouw voelen aangetrokken, althans de meest begaafden zich niet door de ongunstige conjunctuur laten afschrikken.

In de studentenwereld heeft het Wageningsch Studentencorps een poging gedaan om de vereeniging Studiebelen, die door gebrek aan grieven in een lethargischen toestand verkeerde, tot een verhoogden graad van bewustzijn op te wekken. Aanleiding hiertoe waren eenige klachten over de inrichting der examens, die, voor zoover ze niet bleken voort te komen uit overgevoeligheid van minder fortuinlijke examinandi, enkele verbeteringen ten gevolge hadden. De R. K. Studentenvereeniging diende bij den Senaat een verzoek in om erkenning. De Senaat, die het levendig betreurt, dat zelfs in de kringen der studenten, die als aanstaande beoefenaars der wetenschap een voorbeeld moesten geven van verdraagzaamheid en eerbiediging van elkaars godsdienstige gevoelens, zich de neiging begint te vertoonen tot afzondering op confessioneelen grondslag, heeft gemeend, dat het niet op zijn weg lag door een erkenning, d.w.z. door het aanknoopen van officieele banden, aan dit separatisme voedsel te geven. Door het uitblijven van de erkenning wordt overigens de R. K. Studentenvereeniging allermint in haar bestaan bedreigd; ze ontvangt alle faciliteiten, welke alle andere besloten Studentenvereenigingen genieten.

Van de kroniek betreffende het personeel tot die betreffende het materieel gaan we op ongezochte wijze over door te vermelden, dat met ingang van 1 Januari 1922 de heer H. W. STRAATMAN voor een jaar benoemd is tot bouwkundig opzichter, uitsluitend belast met de zorg voor de gebouwen van de landbouwhoogeschool. Daar alle onderhoudswerk opgeschort is tot zijn komst, heeft hij reeds dadelijk de handen vol gekregen. Er wordt nog een regeling overwogen, die het mogelijk maakt de

door jarenlange verwaarloozing hoe langer hoe dringender geworden herstellingen te behoeden voor vertraging door noodloozen administratieven omslag.

Aangaande de nieuwe laboratoria valt te vermelden, dat het laboratorium voor plantenfysiologisch onderzoek in dezen cursus eindelijk gereed is gekomen en dat ook het laboratorium voor microbiologie zijn voltooiing nadert. Het laboratorium voor tuinbouwplantenteelt is echter nog slechts in aanbouw, terwijl met het aardappellaboratorium eerst onlangs een begin is gemaakt.

De bezuiniging op de staatsuitgaven heeft de landbouwhoogeschool wel zeer gevoelig getroffen. In plaats van een nieuw hoofdgebouw is voorloopig alleen tot verbouwing van het oude hoofdgebouw overgegaan moeten worden. De verbouwing van het hoofdgebouw wordt uitgevoerd volgens een plan opge maakt door Prof. VISSER, wien we gaarne ook nu nog eens dank zeggen voor zijn degelijke voorbereiding. Als onderdeel van deze verbouwing is de inrichting van de nieuwe rector skamer reeds tot stand gekomen. Daardoor kreeg het secretariaat de beschikking over de oude rector skamer, en behoef t het personeel van het secretariaat niet langer trap op trap af te loopen om het Dagelijksch Bestuur van dienst te zijn.

De afdeeling Boschbouw, die gehoopt had binnen niet al te langen tijd een eigen doelmatig ingericht laboratoriumcomplex te krijgen, moet zich tevreden stellen met een verbouwing van Hinkeloord.

Dat het voorloopig laboratorium voor zuivelbereiding uitgebreid is met het oude hulplaboratorium voor plantenfysiologie mag geen reden zijn tot langer uitstel van het definitieve, naar den eisch der wetenschap toegeruste laboratorium, waaraan dit belangrijk studievak zoo dringend behoefte heeft.

De laboratoriumnood is al zoo hoog gestegen, dat twee hoogeraren gebruik zullen gaan maken van de hun aangeboden gastvrijheid van andere collega's. Prof. HONING zal voorloopig bij Prof. BLAAUW zijn intrek nemen, Prof. GRIJNS bij Prof. SÖHNGEN. Deze laatste huisvesting kan echter slechts van zeer tijdelijken aard zijn; ze is alleen te aanvaarden onder voorwaarde, dat in 1923 begonnen wordt met het laboratoriumcomplex voor veeteelt, zuivelbereiding en dierenfysiologie.

De hulpaula heeft in den afgelopen cursus weer velerlei diensten bewezen. Behalve voor de propaedeutische colleges werd de groote zaal gebruikt voor schriftelijke examens, voor openbare plechtigheden en voor wetenschappelijke voordrachten. Naar aanleiding van de voordracht van Prof. SIEDENTOPF uit

Jena op 2 Mei 1922 is de groote zaal toegerust met een brandvrije cabine en een cinematograaf, terwijl weldra een vaste inrichting voor gewone diaprojectie en voor microprojectie het voortdurend slapen met geleende projectietoestellen overbodig zal maken. Met dankbaarheid gedenk ik hierbij de even voortvarende als doeltreffende bemoeiingen van PROF. GILTAY.

Zonder den schijn te willen wekken, alsof de andere gebouwen in alle opzichten aan hun bestemming beantwoorden, willen we ditmaal nog alleen wijzen op het ruimtetekort in twee belangrijke instellingen: de bibliotheek en het laboratorium voor landmeten en waterpassen. De nood, waarin de bibliotheek verkeert zal waarschijnlijk eenigermate worden gelenigd door het aanbouwen van een leeszaal. Daarmee zal echter niet voorzien zijn in het gebrek aan magazijnruimte. Aangezien de bouw van de definitieve bibliotheek in tijdsorde niet te ver af mag staan van die van het definitieve hoofdgebouw, biedt het ruimteprobleem voor de bibliotheek bijzondere moeilijkheden. De bibliotheek is in den loop van 1921 gegroeid van 140.000 deelen tot 160.000 deelen en wordt bediend door een personeel van 10 man. In boekenschat overtreft ze de bibliotheek van de Technische Hoogeschool en nadert ze de bibliotheek van het Landbouwdepartement te Washington, die, met een personeel van 77 man, voor de grootste landbouwbibliotheek van de wereld geldt. Moge de landbouwhoogeschool spoedig haar bibliotheek in groeikracht evenaren.

Het gebouw De Valk, waarin de afdeling Landmeten en Waterpassen is samengeperst, voldoet reeds lang niet meer aan de behoeften van deze afdeling en van den zich gestadig uitbreidenden Landmeterscursus. Een behoorlijk laboratorium voor cultuurtechniek alleen kan hier redding brengen.

Aangaande den Landmeterscursus kan nog worden medege-deeld, dat zijn reglement bij Kon. Besluit van 3 September 1921 (Stbl. 1047) zoodanig is gewijzigd, dat de studieperioden in overeenstemming zijn gebracht met die van de Landbouwhoogeschool. Nog steeds ontbreekt in den landmeterscursus een regeling, die het den aanstaanden landmeters mogelijk maakt hun studie te verdiepen, aan 't eind daarvan een diploma te behalen gelijkwaardig met het ingenieursgetuigschrift en ten slotte te promoveeren. Al bleef de benoembaarheid tot landmeter gekoppeld aan het candidaatsexamen, dat thans den cursus afsluit, zoo zouden toch de studenten met hogere aspiraties zich door voortgezette studie kunnen bekwamen tot deskundigen die op den duur in aanmerking zouden komen voor de hogere rangen in het landmeterscorps.

De Studierichting K. L. is bij Kon. Besluit van 28 Maart 1922 (Staatsblad No. 155) gesplitst in twee takken, waarvan de eene bedoeld is voor hen, die zich in de tropische cultures zullen begeven, terwijl de andere dient voor de opleiding tot Indisch landbouwleeraar.

Bij hetzelfde Kon. Besluit zijn aan de studierichting T. eenige leervakken toegevoegd, die bestemd zijn voor hen, die den tuinbouw in de tropen willen beoefenen. De studie in den Ned. Tuinbouw zal, naar men verwacht, binnen korten tijd aangevuld worden met afzonderlijke cursussen in de verschillende onderdeelen van den tuinbouw, te geven door deskundigen buiten de landbouwhoogeschool, die door hun aanraking met de verschillende tuinbouwbedrijven den studenten nuttige wenken kunnen geven aangaande enkele onderwerpen, die in de algemeene tuinbouwplantenteelt buiten beschouwing moeten blijven.

Ook ten aanzien van het Instituut voor veredeling van landbouwgewassen zal, naar we hopen, spoedig een regeling worden getroffen, die een eind maakt aan den tegenwoordigen halfslachtigen toestand, waarbij de hoogleeraar in plantenteelt een groot deel van zijn werkkraft moet afstaan aan de waarneming van het directoraat van genoemd instituut.

De Boschbouw ziet nog altijd reikhalzend uit naar het oogenblik, waarop het der Regeering moge behagen een hoogleeraar aan te stellen om onderwijs te geven in den boschbouw van de gematigde luchtstreek. De richting Ned. Boschbouw zal eerst na de komst van zulk een leerkracht tot volle ontplooiing kunnen komen.

Als een zeer belangrijke instelling aan de landbouwhoogeschool hebben we steeds de „wetenschappelijke voordrachten” beschouwd. Allen die aan de landbouwhoogeschool zijn verbonden, hetzij blijvend als ambtenaar, hetzij tijdelijk als student, gevoelen, dat Wageningen niet de meest geschikte omgeving kan bieden voor een inrichting van hooger onderwijs. De manier om Wageningen te bereiken of te verlaten is zóó tijdrovend, omslachtig en daardoor vermoeiend, dat eenerzijds wetenschappelijke coryfeeën en kunstenaars, van wier omgang zulk een opwekkenden invloed uitgaat, zich wel tweemaal bedenken, eer ze er toe besluiten zich door persoonlijk bezoek met de werkers aan de landbouwhoogeschool in verbinding te stellen, en dat anderzijds de docenten en studenten slechts met verspilling van veel arbeidsvermogen in aanraking kunnen komen met wetenschap en kunst. De wetenschappelijke voordrachten kwamen eenigermate aan dit bezwaar tegemoet. Helaas heeft

de Regeering, in haar streven naar bezuiniging, besloten aan de landbouwhoogeschool de luttele gelden, die voor dit doel beschikbaar werden gesteld, in 't vervolg te onthouden. Dat door dezen op zichzelf weinig winstgevend, maar voor de landbouwhoogeschool zoo ingrijpenden maatregel aan de docenten en studenten onberekenbare schade wordt toegebracht, schijnt bij de Regeering geen punt van overweging uit te maken, misschien juist daarom, omdat de schade onberekenbaar is, d.w.z., niet in geld te taxeeren. De Regeering schijnt niet te gevoelen, welk een moreele plicht op haar rust om de landbouwhoogeschool te beschermen tegen het gevaar, waaraan ze zelf haar door haar vestiging te Wageningen heeft blootgesteld, het gevaar van geestelijke verdooving en beperktheid van blik. Moge het den Senaat, mede met hulp van het ons ook in dezen zoo krachtig steunende Curatorium, alsnog gelukken de dreigende ramp voor het komende seizoen af te wenden.

Het is voor de landbouwschool van het hoogste belang, dat de aantrekkelijkheid van een werkkring aan deze inrichting voor hooger onderwijs niet nog meer wordt verzwakt dan ze nu reeds is door de ongerijmde klassenindeeling der gemeenten. De daaruit voortvloeiende korting op de salarissen is niet anders te beschouwen dan als misplaatste spot met den feitelijken toestand. Wat hoogte van belastingen en van kosten voor levensonderhoud betreft, kan Wageningen er zich op beroemen menige zeer groote stad in de schaduw te stellen. Daarenboven moeten juist de bewoners van een geïsoleerde plaats als Wageningen onevenredig hooge bedragen offeren, willen zij zichzelf en hun gezin behoeden voor geestelijke en artistieke verarming, en de wetenschappelijke werkers, zelfs aan de landbouwhoogeschool, zijn nu eenmaal van die idealistische naïevelingen, die zich tot het uiterste tegen zulk een cultureele inzinking trachten te verzetten. Moge de landbouwhoogeschool spoedig van deze vernederende declassering verlost worden.

Tegenover al deze klaagliederen in finantieele mineurtoonsoort kan met blijdschap worden medegedeeld, dat het fonds van het Landbouw-Export-Bureau, dat bestemd is om te dienen ter bevordering van de studie aan de landbouwhoogeschool, einde Maart 1922 een zeer belangrijk proces glansrijk heeft doorstaan, waardoor het tot dusver steeds dreigende levensgevaar voorgoed is geweken.

Hiermede is mijn verslag ten einde. Het klonk op menige plaats mismoeedig. Inderdaad, de landbouwhoogeschool is in het laatste jaar niet verwend. Ze is nauwelijks iets meer dan in het leven gehouden. Met volle waardeering van hetgeen, zij 't

dikwijls na veel aandrang, voor de landbouwhoogeschool van de Regeering is verkregen, kunnen we toch niet verhelen, dat een voortgang in deze dalende lijn weldra haar schadelijke werking zal openbaren.

Met groote erkentelijkheid gewaag ik hier van de krachtige actie, waarmede het collége van Curatoren ons zoo menigmaal heeft gesteund. De Senaat der landbouwhoogeschool vond steeds bij Curatoren een belangstellend gehoor. In 't bijzonder betuigen wij onzen dank aan U, hooggeachte heer President-Curator, voor de warme belangstelling, waarmede Gij ons bij elke gelegenheid tegemoet zijt getreden en voor de groote bereidwilligheid, waarmede Gij ons van dienst waart, zoo dikwijls we U om raad kwamen vragen, en ook voor de aangename, ja feestelijke wijze, waarop Gij de persoonlijke aanraking van de Senaatsleden met de hoogere autoriteiten hebt bevorderd. Veel zijn we ook aan U verschuldigd, zeer geachte heer FLORSCHÜTZ, U, die zich telkens beschikbaar stelt voor mondelinge voorbereiding van later te voeren correspondentie. Bij de besprekingen, die we met U hadden, trof ons immer Uw groote toewijding en mochten we van Uw grondige zaakkennis menigmaal partij trekken.

Het is ons, leden van het aftredend Dagelijksch Bestuur, een behoefte den Senaat onzen warmen dank te betuigen voor het vertrouwen, waarmede hij ons steeds heeft omringd. Dit vertrouwen heeft onze taak belangrijk verlicht.

Mijn persoonlijke dank geldt in 't bijzonder mijn beiden Assesoren, THAL LARSEN en VAN DER BURG en mijn derden trouwen medewerker, den Secretaris van den Senaat TE WECHEL, die tot mijn groote vreugde altijd bereid was aan de besprekingen van het Dagelijksch Bestuur deel te nemen. Gij drieën hebt mij met Uw deskundigen raad krachtig ter zijde gestaan. Op Uw hulpvaardigheid deed ik nimmer een vruchteloos beroep. Aan onze bijeenkomsten zal ik steeds met het grootste genoegen terugdenken. De virtuositeit, waarmee Gij, waarde THAL LARSEN, de uitkomsten van onze beraadslagingen wist te formuleeren en Uw grondige kennis van administratief beheer hebben mij in 't bijzonder Uw medewerking op den hoogsten prijs leeren stellen.

Gaarne wijd ik ook een woord van groote waardeering aan den ambtenaar van het Secretariaat D. BOSMAN, die met zijn gezellin Mej. TRAARBACH wedijverde in bereidvaardigheid om Rector, Assesoren en Secretaris van den Senaat van dienst te zijn. Uwe zeer zaakkundige hulp, waarde BOSMAN, heeft ons werk zeer veraangenaamd.

Waarde KIELSTRA, thans is het aan U het rectoraat van de landbouwhoogeschool te bekleeden. Wij weten, dat Gij U met grooten ernst van die taak zult kwijten en hopen, dat Gij die tevens met opgewektheid zult vervullen. Die opgewektheid zal misschien wel eens bedreigd worden. Niet alleen door bekommernis over den tragen groei van het aan Uw zorg toevertrouwde pleegkind, maar ook door ergernis over energieverblindenden wrijvingsweerstand in sommige inwendige organen. Gelukkig zult Gij kunnen rekenen op den steun van Curatoren en hun Secretaris, op de medewerking van Uw Assesoren en den geheelen Senaat en op de bekwame hulp van het Secretariaat.

Ik draag thans het rectoraat van de landbouwhoogeschool aan U over. Salve, Rector, iterumque salve!